

Miljøministeriet

EU og Internationalt
Den 22. maj 2024
MIM 65-24

Samlenotat

Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiv 2000/60/EF om fastlæggelse af en ramme for Fællesskabets vandpolitiske foranstaltninger, direktiv 2006/118 om beskyttelse af grundvandet mod forurening og forringelse og direktiv 2008/105/EF om miljøkvalitetskrav inden for vandpolitikken

- *Nyt forhandlingsoplæg*
KOM (2022) 540

side 2

Kommissionens forslag til Europa-Parlamentet og Rådets direktiv om ændring af direktiv 2000/60/EF om fastlæggelse af en ramme for Fællesskabets vandpolitiske foranstaltninger, direktiv 2006/118 om beskyttelse af grundvandet mod forurening og forringelse og direktiv 2008/105/EF om miljøkvalitetskrav inden for vandpolitikken

KOM (2022) 540

Revideret version af grund- og nærhedsnotat af 14. februar 2023. Ændringer er markeret med en streg i margenen.

Resumé

EU-Kommissionen har den 26. oktober 2022 fremsat forslag til ændringsdirektiv til grundvandsdirektivet, direktiv om miljøkvalitetskrav samt resulterende ændringer i vandrammedirektivet, herefter direktivforslag om prioriterede stoffer i overfladevand og grundvand. EU-Kommissionens forslag sigter på at (1) opdatere listerne over forurenende stoffer, der påvirker overfladevand og grundvand ved at tilføje og fjerne stoffer og opdatere eksisterende kvalitetskrav, herunder for 24 PFAS'er; (2) forbedre overvågningen af kemiske blandinger for bedre at vurdere kombinations-effekter og tage hensyn til sæsonbestemte variationer i forhold til koncentrationen af forurenende stoffer; (3) harmonisere måden forurenende stoffer i overfladevand og grundvand håndteres i hele EU, hvor det er relevant; (4) sikre, at den juridiske ramme hurtigere kan tilpasses til den videnskabelige udvikling for hurtigere at kunne reagere på forurenende stoffer, der giver anledning til stigende bekymring; og (5) forbedre adgangen til, gennemsigtigheden og videreanvendelsen af data for at forbedre overholdelsen, mindske den administrative byrde og forbedre sammenhængen med EU's bredere retlige ramme for kemikalier.

Forslaget skønnes at højne beskyttelsesniveauet i Danmark og EU, idet der skal iværksættes indsatser og monitoreres for flere stoffer, end der arbejdes med i dag. Forslaget vurderes at vil have statsfinansielle og administrative konsekvenser for det offentlige og muligvis at få begrænsede erhvervsøkonomiske konsekvenser.

Regeringen hilser forslaget velkomment med henblik på opfølgning af Den Grønne Pagt, herunder nulforureningsstrategien og biodiversitetsstrategien. Regeringens ser positivt på opdatering af listerne over forurenende stoffer, der påvirker overfladevand og grundvand, herunder at PFAS-stoffer medtages, og på muligheden for en hurtig reaktion over for forurenende stoffer, der giver anledning til stigende bekymring.

Formandskabet forventes primo juni 2024 at fastlægge mandat til at indlede forhandlinger med Europa-Parlamentet og Kommissionen om et kompromis i førstebehandlingen.

Baggrund

Kommissionen har ved KOM (2022) 540 final af den 26. oktober 2022 fremsendt forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiv 2000/60/EF om fastlæggelse af en ramme for Fællesskabets vandpolitiske foranstaltninger, direktiv 2006/118/EF om beskyttelse af grundvandet mod forurening og forringelse og direktiv 2008/105/EF om miljøkvalitetskrav inden for vandpolitikken. Forslaget er fremsat med baggrund i Kommissionens fitnessstjek af EU's vandlovgivning fra 2019, som bl.a. omfattede vandrammedirektivet, grundvandsdirektivet og direktivet om miljøkvalitetskrav. Fitnessstjekket konkluderede, at direktiverne overordnet set er egnede til deres formål, men at der er plads til forbedringer med hensyn til bekæmpelse af kemisk forurening. Det skyldes især, at der er store forskelle i kvalitetskrav for

nationalt relevante forurenende stoffer, at der mangler specificitet og aktualitet i indberettede oplysninger, og at det er en ressourcekrævende og tidskrævende proces at ajourføre listerne over forurenende stoffer.

Forslaget er oversendt til Rådet den 17. januar 2023 i en dansk sprogudgave. Forslaget er fremsat med hjemmel Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde (TEUF) artikel 192, stk. 1, og skal derfor vedtages af Rådet med et kvalificeret flertal efter proceduren for den almindelige lovgivningsprocedure i TEUF-artikel 294.

Formandskabet forventes primo juni 2024 at fastlægge mandat til at indlede forhandlinger med Europa-Parlamentet og Kommissionen om et kompromis i førstebehandlingen.

Formål og indhold

Kommissionens forslag har til formål at fastsætte nye kvalitetskrav for en række problematiske kemiske stoffer for at bekæmpe kemisk forurening af vand; sikre dynamiske og ajourførte oplysninger om vandets tilstand og skabe en mere fleksibel ramme for at adressere nye og eksisterende miljøfarlige forurenende stoffer, herunder for at EU kan reagere hurtigere over for nye risici. Disse formål opnås ved at ajourføre listerne over forurenende stoffer, der påvirker overfladevand og grundvand, at overvågningen forbedres og ved at sikre, at reglerne fremover kan tilpasses til den videnskabelige udvikling hurtigere og mere effektivt.

Forslaget har baggrund i EU's *Grønne Pagt* om fremme af et forureningsfrit og ikke-giftigt miljø og bidrager blandt andet til *handlingsplanen for nulforurening* (2021) og *biodiversitetsstrategien* (2020) og *"Fra jord til bord"-strategien* (2020), *plaststrategien* (2018) og *EU-initiativet vedrørende mikroplast* (2023), *kemikaliestrategi for bæredygtighed* (2020) samt *Den Europæiske Strategi for data* (2020).

For vandrammedirektivet vil ændringerne blandt andet betyde, at den procedure, hvorefter Kommissionen skal udarbejde forslag om miljøkvalitetskrav for overfladevand og grundvand, udgår på grund af forældelse. Det fører til ændring af en række artikler, herunder artikel 4, stk. 1 om miljømål, for så vidt det er nødvendigt for tilpasningen til de ændrede procedurer. Anvendelsesområdet for 'kemisk tilstand' udvides til også at omfatte de nationalt udpegede 'vandområdespecifikke forurenende stoffer', som fremadrettet skal indgå i den kemiske tilstandsvurdering, hvor de i dag indgår i den økologiske tilstandsvurdering. I artikel 4, litra a), nr. iv) indføres en udtrykkelig forpligtelse til gradvist at reducere forureningen også fra vandområdespecifikke forurenende stoffer og ikke kun fra prioriterede stoffer. Kommissionen gives beføjelser til at vedtage gennemførelsesretsakter, hvor der fastsættes yderligere detaljer f.eks. de nye forpligtelser til at stille overvågningsdata til rådighed for Miljøagenturet, og til at gøre tilstandsdata tilgængelige på regelmæssig basis. Derved skal der oprettes en mekanisme for automatiseret indberetning af data, så der kommer til at være hurtigere og mere direkte adgang til vandkvalitetsdata, idet data foreslås indrapporteret årligt, hvor de i dag indrapporteres hvert sjette år i forbindelse med vandområdeplanerne. Kommissionen får beføjelse til at vedtage delegerede retsakter, bl.a. for at tilpasse oplysningskravene vedrørende kompetente myndigheder, indholdet af den økonomiske analyse og overvågningsstandarder til den videnskabelige udvikling. Medlemslandene skal fremadrettet ikke indrapportere status på indsatsprogrammet under vandrammedirektivet efter tre års programperiode. Der er også forslag om at indføre en obligatorisk advarselsklausul ved forureningshændelser (på baggrund af episoden, hvor der blev fundet tusindvis af døde fisk i floden Oder, der løber på grænsen mellem Tyskland og Polen i 2022). Mikroplast og antibiotikaresistente gener foreslås tilføjet til den vejledende liste over de vigtigste forurenende stoffer i bilag VIII.

I grundvandsdirektivet er der forslag om at fastsætte grundvandskvalitetskrav i bilag I for et yderligere antal miljøfarlige forurenende stoffer; sum af 24 PFAS¹, lægemidlerne carbamazepin og sulfamethoxazol, individuelle ikke-relevante pesticidnedbrydningsprodukter, samt sum af henholdsvis

¹ PFAS (per- og polyfluoroalkyl-stoffer) består af en stor gruppe syntetisk fremstillede fluorstoffer, som er stabile, svært nedbrydelige og er vand- og fedtskyende.

lægemidler og ikke-relevante pesticidnedbrydningsprodukter. Endvidere fastsættes en EU-harmoniseret tærskelværdi for lægemidlet primidone i bilag II. Den i dag frivillige observationsliste for grundvand skal gøres obligatorisk og opdateres hver tredje år. ECHA vil være tovholder på at indhente og vurdere data. Observationslisten skal indeholde krav om at måle for mikroplastik og antibiotikaresistente gener. Kommissionen får beføjelser til at vedtage delegerede retsakter ifht. ændring af bilag I om at tilføje eller fjerne grundvandsforurenende stoffer og kvalitetskrav for dem, og - som noget nyt - beføjelse til at sætte EU-tærskelværdier for forurenende stoffer, der er problematisk på nationalt/regionalt niveau.

I direktiv om miljøkvalitetskrav er der for overfladevand forslag om at tilføje 24 stoffer/stofgrupper til listen over prioriterede stoffer, herunder sølv, forskellige lægemidler, bl.a. ibuprofen, sum af 24 PFAS, industrikemikalier og pesticider, herunder glyfosat samt en samlet sum for alle pesticider (aktivstoffer og deres relevant omdannelses-, nedbrydnings- og reaktionsprodukter). Det foreslås at fjerne fire stoffer fra listen, idet de ikke længere udgør en risiko på EU-niveau. Det drejer sig om tre sprøjtemidler, som ikke længere er godkendt samt et industrikemikalie. EU miljøkvalitetskravet er revideret for 16 stoffer, hvor det for de 14 er skærpet, eksempelvis for PAH'er, kviksølv, nikkel og tributyltin. Yderligere er der forslag om, at identificere flere stoffer på listen over prioriterede stoffer som prioriterede farlige stoffer, hvormed der vil være krav om aktivt at udfase eller standse udledning af disse stoffer, eksempelvis bly, PFAS og bisfenol A. Der skal udarbejdes et register over miljøkvalitetskrav for nationalt specifikke stoffer i bilag II til direktiv om miljøkvalitetskrav. Indrapportering af udledning fra punktkilder skal tænkes sammen med direktivet om industrielle emissioner (direktiv 2010/75/EU), hvor der indrapporteres via E-PRTR². Observationslisten med stoffer, som overvåges i begrænset omfang med henblik på vurdering af, om de er relevante at medtage på listen over de prioriterede stoffer, revideres i dag hvert andet år. Der er forslag om fremadrettet at opdatere listen hvert tredje år, så der er mere tid til at vurdere de data, som medlemslandene melder ind. Tidspunktet for prøvetagning skal tage højde for sæsonvariationer i udledningen. Hertil kommer, at Kommissionen vil inkludere mikroplastik og antimikrobielle gener på observationslisten, når der er udviklet monitorerings- og analysemetoder hertil. Der skal anvendes effektbaserede målemetoder for at imødekomme udfordringer i forhold til kombinationseffekter, påvisning af østrogener og mikroplastik. På sigt skal monitorering og risikovurdering af mikroplastik og antimikrobielle gener inkluderes i den generelle overvågning.

Med direktivforslaget foreslås det, at Det Europæiske Kemikalieagentur (ECHA) skal have en aktiv rolle i risikovurdering og identifikation af forurenende stoffer og udarbejdelse af miljøkvalitetskrav.

Europa-Parlamentets udtalelser

Forslaget behandles i Europa-Parlamentets Udvalg for Miljø, Folkesundhed og Fødevarer (ENVI) og Udvalg for Landbrug og Udvikling af Landdistrikter (AGRI). Europa-Parlamentet har afgivet udtalelse om Kommissionens forslag den 12. september 2023 og har vedtaget en række ændringsforslag.

Europa-Parlamentet stemte for betænkningen om forslaget den 24. april 2024.

De væsentligste ændringsforslag er, at der ikke skal være et maksimalt antal stoffer på overvågningslisterne; at tærskelværdier for grundvand skal være 10 gange mindre end for overfladevand; at Kommissionen skal undersøge muligheden for Udvidet Producentansvar, i de tilfælde hvor virksomheder bruger stoffer, som er kendt for at have en negativ virkning på sundhed og vandmiljøet, og at der skal oprettes en frivillig facilitet, som står for overvågningen, hvis et land anmoder om det. Desuden bør medlemslandene sikre offentligheden adgang til domstolene eller et uafhængigt klagenævn, hvor indhold og procedurer kan efterprøves.

Nærhedsprincippet

EU-Kommissionen vurderer, at samarbejde mellem medlemsstater er essentielt, og at handling på EU-niveau ved fastsættelse af harmoniserede miljøkvalitetskrav, etablering af en harmoniseret dataindsamling

² The European Pollutant Release and Transfer Register (E-PRTR)

og datadelingssystemer er nødvendigt for at adressere forurening og øvrige grænseoverskridende påvirkninger.

Regeringen er enig i, at vands grænseoverskridende karakter nødvendiggør, at handling sker på EU-niveau. Hertil kommer, at forslaget sammenskriver og reviderer eksisterende EU-lovgivning. Regeringen kan derved tilslutte sig Kommissionens vurdering og finder, at nærhedsprincippet er overholdt.

Gældende dansk ret

Vandrammedirektivet er implementeret i dansk ret i lovbekendtgørelse nr. 126 af 26. januar 2017 om vandplanlægning med tilhørende bekendtgørelser. Grundvanddirektivet og direktiv om miljøkvalitetskrav, der udfylder og supplerer bestemmelser i vandrammedirektivet, er primært gennemført ved bekendtgørelse nr. 796 af 13/06/2023 om fastlæggelse af miljømål for vandløb, søer, overgangsvande, kystvande og grundvand, og bekendtgørelse nr. 792 af 13/06/2023 om overvågning af overfladevandets, grundvandets og beskyttede områders tilstand og om naturovervågning af internationale naturbeskyttelsesområder.

Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Forslaget vil have lovgivningsmæssige konsekvenser inden for miljølovgivningen. En vedtagelse af forslaget vil medføre behov for tilpasning af dansk lovgivning, herunder især bekendtgørelse nr. 796 af 13/06/2023 om fastlæggelse af miljømål og bekendtgørelse nr. 792 af 13/06/2023 om overvågning. Det skal analyseres nærmere, om forslaget vil medføre behov for at ændre lovbekendtgørelse nr. 126 af 26/01/2017 om vandplanlægning, bl.a. på grund af ændringer i direktivernes definitioner.

Statsfinansielle konsekvenser og administrative konsekvenser for det offentlige

Forslaget vil have statsfinansielle og administrative konsekvenser for det offentlige. Forslaget vil betyde nye opgaver for miljømyndighederne ift. overvågning og årlig indrapportering af data samt analyse for flere stoffer, som vil lede til meromkostninger. De foreslåede ændringer til listen over EU-prioriterede stoffer skønnes samlet set at øge udgiften til overvågning af miljøfarlige stoffer i overfladevand med 2-3,5 mio. kr. årligt, udgifterne til overvågning af miljøfarlige stoffer i grundvand med 0,7-1 mio. kr. årligt samt samlet at øge udgiften til indrapportering af data til Det Europæiske Miljøagentur med 3,9-5,5 mio. kr. årligt over den femårige periode 2024-2028. Samlet øges Miljøstyrelsens udgifter med mellem 6,6 til 10 mio. kr. årligt. I de igangværende forhandlinger efterspørger medlemslandene indrapportering af data hvert tredje år, fremfor hvert år, hvilket vil kunne nedbringe de statsfinansielle udgifter fra 5,5 til 1,6 mio. kr. årligt over den firårige periode 2027 – 2030. Dette under forudsætning af at den nuværende strategi for målinger af miljøfarlige stoffer, fastholdes.

Det bemærkes, at afledte nationale udgifter, som følger af EU-retsakter, afholdes inden for de berørte ministeriers eksisterende bevillingsrammer, jf. budgetvejledningens bestemmelser herom.

Samfundsøkonomiske konsekvenser

Forslaget skønnes ikke at have væsentlige samfundsøkonomiske konsekvenser.

Erhvervsøkonomiske og administrative omkostninger for virksomhederne

Hvis forslaget gennemføres som foreslået, kan det betyde begrænsede erhvervsøkonomiske konsekvenser, som dog er vanskelige at forudsige. Der er ikke en én til én sammenhæng mellem den grænseværdi, mængden af et stof skal holde sig under i et vandområde, og den enkelte virksomheds udledningstilladelse. Det vil afhænge af vandområdets aktuelle tilstand i forhold til stoffet, og hvilke andre kilder der måtte føre til, at stoffet findes i vandområdet, og om det er muligt at udpege en blandingszone. Derved vil de nye og/eller de skærpede miljøkvalitetskrav ikke nødvendigvis føre til, at virksomhedernes udledningstilladelser begrænses.

Det kan være omkostninger ifm. omlægning af produktioner, som anvender stoffer, der i dag er på listen over prioriterede stoffer, men som fremover på sigt skal udfases som prioriterede farlige stoffer. Eksempelvis er de nye 24 PFAS og bisphenol-A direkte udpeget som prioriterede farlige stoffer.

Derved kan det ikke udelukkes, at der på sigt vil vise sig behov for tiltag, som vil kunne indebære erhvervsøkonomiske konsekvenser pga. miljøkvalitetskravene. Dette gør sig dog allerede gældende i dag med de eksisterende regler.

Samlet set er det ikke muligt at angive et konkret estimat for mulige erhvervmæssige omkostninger for eksisterende - og fremtidige - virksomheder, som udleder en betydelig mængde af de prioriterede stoffer til vandmiljøet.

Det vurderes umiddelbart, at der ikke vil være tale om væsentlige administrative omkostninger for erhvervslivet.

Konsekvenser for beskyttelsesniveauet

Forslaget vurderes, at have en positiv virkning på beskyttelsesniveauet i Danmark. Både fordi kvalitetskravene skærpes, og fordi der skal monitoreres for flere stoffer end i dag. Derved kan der iværksættes indsatser til beskyttelse af vandmiljøet, f.eks. ved begrænsning af udledning af stofferne, eller gennem krav til spildevandsrensningen.

Høring

EU-Kommissionens forslag har været sendt i skriftlig høring i EU-Miljøspecialudvalget fra 27. oktober til 10. november 2022, hvor der er indkommet følgende høringssvar:

DANVA (Dansk Vand og Spildevandforening) ser overordnet positivt på de foreslåede ændringer, der dels øger sammenhængen mellem relevante lovtekster, dels opdaterer direktiverne i forhold til en strømlining af metoder m.m., og idet der inkluderes nye forurenende stoffer i tilknyttede bilag.

Dansk Industri bemærker, at det på nuværende tidspunkt ikke kan vurderes, hvordan dette forslag vil påvirke muligheden for at leve op til vandrammedirektivets krav om god kemisk tilstand i vandmiljøet generelt. Dansk Industri finder, at konsekvenserne for den samlede EU-regulering af vandmiljøet er kompleks at overskue og henstiller til, at der kommer en lang overgangsperiode, inden det kan forventes, at eventuelle udledninger bliver identificeret og håndteret. I byspildevandsdirektivet lægges der op til en indfasning af renskravene for de nye stoffer fra medicinal- og kosmetikprodukter frem mod 2040. Dermed må forventningen om, at kunne leve op til god kemisk tilstand i alle omfattede vandområder, naturligvis være en tilsvarende tidshorisont. DI mener, at der nødvendigvis må være parallelitet i indfasning af renskrav og krav til vandmiljøet. DI opfordrer derfor til, at Danmark arbejder for, at det bliver tydeligt i direktivet, at vandområdeplanerne ikke skal leve op til kravene, før renskrav er indfaset.

Kommunernes Landsforening bemærker, at det ikke har været muligt at foretage en politisk behandling af høringssvaret inden for høringsfristen, og at den korte høringsfrist betyder, at KL's høringssvar er en tilkendegivelse af, hvor vigtigt det er at sikre grundvand og overfladevand mod forurening, og dermed sikre miljø og rent drikkevand til de kommende generationer, hvorfor KL også bakker op om formålet med EU's forslag.

KL bemærker, at der i dansk lovgivning stadig mangler miljøkvalitetskrav for andre PFAS-stoffer end PFOS i forhold til udledningen af spildevand. Ifølge KL's oplysninger udarbejder Miljøstyrelsen nye grænseværdier for PFOS, men ikke for andre PFAS-stoffer i den nye vejledning for tilslutningstilladelser, der kommer i 2023. Det er et problem for kommunernes myndighedsarbejde. Kommunerne efterlyser også total mængde og sumgrænse for PFAS. Her anbefaler kommuner, at PFAS-problematikken sidestilles med problematikken for medicinrester i hospitalsspildevand.

Ifølge KL's oplysninger, vil Miljøstyrelsen ikke fastsætte grænseværdier for andre PFAS-stoffer end PFOS, før EU har fastsat grænser/miljøkvalitetskrav. Da der nu foreligger nyt forslag fra EU, vil KL opfordre til, at Miljøstyrelsens arbejde med at fastsætte grænseværdier, igangsættes sideløbende med EU's arbejde. Da konsekvenserne for danske borgere og kommuner i høj grad vil afhænge af den nationale implementering, har KL i det følgende præsenteret en række opmærksomhedspunkter til Miljøstyrelsen. Såfremt direktiverne efter Miljøstyrelsens vurdering kan få indflydelse på kommunernes myndighedsbehandling inden for håndtering af overfladevand, grundvand, badevand og ferskvand - vil KL pege på, det er vigtigt, at der udarbejdes miljøkvalitetskrav for andre PFAS-stoffer end PFOS, og at det sker nationalt sideløbende med EU's arbejde med direktiverne. Og eftersom PFAS er et akkumulerende stof, er der behov for sumgrænse for mængden af PFAS og ikke kun koncentration. Der er desuden et stort behov for udvikling af renseløsninger for PFAS samt fjerne alle PFAS-stoffer fra produktion og produkter. Det er helt afgørende, at grundvandskvaliteten sikres for fremtidens drikkevand. Endeligt er der behov for nye virkemidler, der på en fleksibel og omkostningseffektiv måde kan sikre, at kommuner og vandværker har reelle muligheder for at sikre drikkevandet – både kvantitativt og kvalitativt. Og der er behov for, at det kan ske på en helhedsorienteret måde, så der samtidig kan rejses skov, rekreativ natur, udtagning af lavbundsjord, opsætning af vedvarende energi mv.

Danmarks Naturfredningsforening bemærker, at det er fint med grænseværdier for 24 nye miljøfarlige stoffer og skærpelse af 16 gamle grænseværdier, men at der i høj grad mangler at blive gjort brug af gruppegrenseværdier – herunder for neonikotinoider, pyrethroider, antibiotika, østrogener stoffer og bisphenol-A. Uden sådanne, kan stoffer nemt substitueres med stoffer inden for samme gruppe med ligeså miljøfarlige egenskaber. Der bør gøres brug af screeningsteknikker over for blandings-(cocktail)effekter.

Efterfølgende har grund- og nærhedsnotat været sendt i høring i Miljøspecialudvalget den 8.-16. november 2023, hvor der er indkommet følgende bemærkninger:

Danske Havne er bekymrede over, om forslaget kan komme til at påvirke havnenes mulighed for klappning negativt. Det er afgørende, at havnene også fremadrettet kan klappe og derved vedligeholde den infrastruktur, der ligger under vand. Når der er åbenlyst brug for, at de europæiske rensningsanlæg hurtigst muligt går i gang med at implementere krav om det fjerde rensetrin, og forpligter sig til en langt mere effektiv rensning end i dag, er det uforståeligt, at tidsplanen for indfasning er så lang, - helt frem mod 2040.

Dansk Planteværn undrer sig over timingen af høringen og beder om svar på hvorfor høringen foretages.

Forbrugerrådet oplyser, at høringen ligger uden for organisationens prioriterede områder, og gør opmærksom på, at man ikke forholder sig til høringen.

Landbrug og Fødevarer (L&F) tilkendegiver, at man er positivt indstillet overfor bedre målinger af PFAS-stoffer, da en løsning af udfordringen kræver tilstrækkelig viden om koncentrationer, udbredelse og kilder. Men der bør indtænkes bedre muligheder for at reducere antallet eller frekvensen af målinger i områder, hvor der gentagne gange ikke er målt problematiske koncentrationer.

L&F kan støtte, at indrapportering af udledninger fra punktkilder skal tænkes sammen med direktiv om industrielle emissioner, hvor der indrapporteres via E-PRTR, men det må ikke føre til, at E-PRTR udvides med flere stoffer, virksomheder eller lavere tærskelværdier – der må ikke ske en udvidelse af PRTR som følge af dette forslag.

L&F finder det desuden afgørende, at Danmark arbejder for, at vandområdeplanerne ikke skal leve op til de nye miljøkvalitetskrav, før end det kommende byspildevandsdirektiv er implementeret. Det skyldes indførelsen af fjerde rensetrin, som forventes at reducere udledningerne af miljøfremmede stoffer betydeligt.

Tænketanken Hav tilkendegiver, at der er behov for at forbedre beskyttelsen af havene i forhold til kemisk forurening, og finder i den sammenhæng flere positive elementer i Kommissionens forslag. Det er positivt, at der fastsættes strammere kvalitetskrav for en række kemiske stoffer. Den foreslåede tilføjelse af 25 (24, red.) stoffer/stofgrupper, ikke mindst PFAS-stoffer og lægemidler, hilses velkommen. Desuden er det positivt, at begrebet ”kemisk tilstand” i vandrammedirektivet udvides til at omfatte nationalt udpegede ’vandområdespecifikke forurenende stoffer”, og at disse skal indgå i den kemiske tilstandsvurdering.

Samlenotat har været sendt i høring i Miljøspecialudvalget den 15.-17. maj 2024, hvor der er indkommet følgende bemærkninger:

Dansk Planteværn støtter en mere videnskabelig tilgang til beskyttelsen af vandmiljøet i stedet for arbitrære kvalitetskrav for sum af pesticider.

Danske Havne finder det fortsat vigtigt, at der er fleksibilitet i reglerne, så det fortsat er muligt at opgrave og flytte sediment væk fra sejlrenderne.

Dansk Industri (DI) tilkendegiver, at det er vigtigt, at Danmark arbejder for parallelitet i indfasningen af kravene i hhv. byspildevandsdirektivet og vandrammedirektivet. DI mener desuden, at man mangler overblik over, hvad der rent faktisk kan lade sig gøre med de tilgængelige teknologier.

Danmarks Naturfredningsforening (DN) mener ikke, at der skal være fleksibilitet fsva. flytning af sediment eller at vandrammedirektivets undtagelsesbestemmer skal gælde for de nye stoffer. DN mener desuden, at sumværdier for nært beslægtede grupper af pesticider giver god mening.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

En større gruppe medlemslande har budt forslaget velkommen. Generelt ser medlemslandene behov for fleksibilitet, særligt hvad angår forslagets krav til monitorering og rapportering.

Mange lande ser også behov for længere frist for hvornår der skal være opstået god tilstand for de nye og de skærpede miljøkvalitetskrav.

Desuden ser flere medlemslande udfordringer med forslagets delegerede beføjelser og implementeringsfristen.

Forslaget opfattes primært som en videreudvikling og opdatering af de eksisterende lister over forurenende stoffer, og mange kommentarer er overordnet af teknisk karakter. Mange lande har tilkendegivet, at forslaget har udviklet sig i den rigtige retning.

Regeringens generelle holdning

Regeringen hilser Kommissionens forslag velkomment.

Regeringen kan tilslutte sig, at vandrammedirektivet, grundvandsdirektivet og direktivet om miljøkvalitetskrav opdateres inden for rammerne af konklusionerne fra Kommissionens gennemgang af direktiverne i 2019 (fitnessstjekket).

Regeringen er enig i, at der på EU-plan er behov for at opdatere listerne over forurenende stoffer, der påvirker overfladevand og grundvand, og for at fastsætte kvalitetskrav for de nye stoffer på listerne og opdatere eksisterende kvalitetskrav. Dette skal være med til at understøtte opnåelse af vandrammedirektivets mål om god kemisk tilstand i overfladevand og grundvand og nedbringe forureningen med stofferne i vandmiljøet. Regeringen mener, at der er behov for, at de nye og/eller skærpede miljøkvalitetskrav skal gælde snarest muligt, og derved indgå i vandplanlægningen med deraf følgende krav om, at miljøkvalitetskravene skal være overholdt i vandområderne. Set i lyset af, at medlemsstaterne allerede er

forpligtet til at fastsætte nationale miljøkvalitetskrav for stoffer, der udledes til vandområderne i betydelige mængder efter den nugældende regulering, finder regeringen, at de opdaterede miljøkvalitetskrav, der er udtryk for en EU-harmonisering af kravene, bør indføres snarest, så der er ensartede krav til virksomhederne, medlemslandene imellem.

Regeringen støtter op om de opdaterede miljøkvalitetskrav og behovet for at kunne vise resultater i arbejdet med at nedbringe udledning af forurenende stoffer. Samtidig støtter regeringen, at der introduceres fleksibilitet, der kan imødegå hindringer, så der samlet set kan tilgodeses nye bæredygtige aktiviteter - herunder i situationer, hvor der ikke tilføres nye stofkoncentrationer til vandmiljøet som helhed og ved kortvarige, forbigående forringelser. Desuden støttes, at visning af fremskridt af tilstandsforbedringer gøres mere nuanceret.

Der vurderes at være behov for en koordination af, hvilke PFAS-stoffer der omfattes af direktiverne sammenholdt med anden regulering af PFAS, da der er tale om 24 specifikke stoffer ud af en stor stofgruppe. Der er ikke fuldt overlap mellem de PFAS-stoffer, der reguleres i direktivet om drikkevand og dette forslag, og det foreslåede miljøkvalitetskrav – både for overfladevand og for grundvand – er skarpere i forslaget end i drikkevandsdirektivet. Efter kravet blev sat for PFAS i drikkevand, er der kommet ny videnskabelig viden, som har skærpet miljøkvalitetskravet. Der sker en udveksling mellem grundvand og overfladevand, hvorfor regeringen er af den opfattelse, at PFAS-stofferne og miljøkvalitetskravet bør være det samme i overfladevand og i grundvand, og at det skal baseres på nyeste videnskabelige viden om, hvad der er tålegrænsen for menneskers sundhed og miljøet.

Fastlæggelse af en samlet sum for alle pesticider i overfladevand og fastlæggelse af kvalitetskrav for individuelle ikke-relevante pesticidnedbrydningsprodukter samt sum af ikke-relevante pesticidnedbrydningsprodukter i grundvand er en vigtig del af forslaget. Regeringen er kritisk overfor forslaget om en samlet sum for alle pesticider i overfladevand. Giftigheden af pesticider over for vandorganismer er forskellige mellem de enkelte stoffer, og et miljøkvalitetskrav for summen af alle pesticider i overfladevand giver ikke videnskabelig mening. Regeringen vil derfor arbejde for, at en samlet sum tages ud af forslaget. Sekundært, at en samlet sum kun skal gælde for grupper af nært beslægtede pesticider med ensartet kemisk struktur og egenskaber.

Regeringen støtter fastsættelse af yderligere EU-harmoniserede kvalitetskrav for grundvand. Det er dog afgørende, at det fortsat er muligt at fastholde strengere nationale kvalitetskrav.

Skærpelse af visse kvalitetskrav, herunder for f.eks. tributyltin, kan få betydning for håndtering af opgravet sediment. Regeringen finder det vigtigt, at danske havne og sejlrender også fremadrettet kan fungere sikkert og effektivt, med respekt for vandmiljøet. Ved flytning af sediment sker der en midlertidig frigivelse af en mindre del af stofferne i sedimentet til vandsojlen, men samlet set tilføres der ikke nye stofkoncentrationer. Det vil derfor være nyttigt, hvis der introduceres fleksibilitet i situationer, hvor der kun flyttes rundt på sediment, som indeholder forurening fra ophørte aktiviteter i form af allestedsværende stoffer, som f.eks. tributyltin.

Regeringen er enig i, at der er behov for at sikre, at direktiverne kan tilpasses gennem en hurtigere proces, for at reguleringen kan afspejle den videnskabelige udvikling. Det gælder i forhold til opdatering af listerne og i forhold til at kunne reagere hurtigt på forurenende stoffer, som giver anledning til stigende bekymring som f.eks. mikroplast og antibiotikaresistente gener.

Regeringen støtter, at der sker en forbedring af viden om vandkvaliteten, og at der introduceres nye overvågningsteknikker som f.eks. telemåling (remote sensing) og effektbaseret overvågning, bl.a. for at kunne tage højde for de kombinerede effekter af flere kemikalier, der findes samtidig i vandmiljøet, og for sæsonbaserede variationer af koncentrationen af forurenende stoffer.

Regeringen støtter, at der sker en øget harmonisering i forhold til, hvordan forurenende stoffer adresseres landene imellem. Dog er regeringen betænkelig ved at sætte EU-tærskelværdier for forurenende stoffer i grundvand, der er problematisk på nationalt/regionalt/lokalt niveau. Dette kan fjerne fokus fra behovet for at fastsætte grundvandskvalitetskrav gældende for hele EU.

Regeringen har endvidere fokus på, at der sker begrænsning af administrative byrder ved overvågning og indrapportering. Regeringen finder, at forslaget om at rapportere vandområders tilstand hvert år er en unødigt stor byrde. En dataperiode, der strækker sig over ét år, vil være forbundet med stor usikkerhed, og det vil ikke give et retvisende billede af vandområders tilstand, herunder udviklingen i stofkoncentrationerne. En dataperiode skal være længere end et år, hvis det skal have en værdi.

Regeringen støtter en yderligere videreanvendelse af data og øget digitalisering, eventuelt ved at benytte en tilknytning til portalen om industrielle emissioner (E-PRTR). Det vil kunne føre til en mindre udvidelse af PRTR, idet myndighederne skal indrapportere data for punktkildeemissioner, der ikke allerede rapporteres fordi de ligger uden for E-PRTR-forordningens anvendelsesområde eller ligger under rapporteringstærsklerne. Regeringen vil dog arbejde for, at indrapporteringen for punktkildeemissioner sker ét samlet sted.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Der er oversendt grund- og nærhedsnotat om sagen den 14. februar 2023 til Folketingets Europaudvalg. Materialet er tillige oversendt til Folketingets Miljø- og fødevareudvalg. Udvalget fik en tidlig orientering af forslaget den 9. december 2022.